

آشنایی با فلسفه تحلیلی ۴
دیوید پاپینو

فلسفه علم

امیر مازیار

پپینو، دیوید، ۱۹۴۷ - David Papineau

فلسفه علم / نوشته: دیوید پاپینو؛ ترجمه: امیر مازیار
۱۲۵ ص.، تهران، حکمت، چاپ اول (۱۳۹۱)، ۱۲۳ ق

شابک: 978-9664-2440-52-8

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات کتابخانه

Philosophy 1: a guide through the subject
کتاب حاضر ترجمه بخشی از کتاب
با ویراستاری گریلینگ است.

فلسفه

مازیار، امیر، ۱۳۵۶ - مترجم

گریلینگ، ای. سی.، ویراستار Grayling, A. C.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ A ۲ پ Bv۱

رده‌بندی دیویی: ۱۰۰

شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۰۱۳۳۱

مؤسسه انتشارات حکمت

فلسفه علم

دیوید هابینو: ترجمه امیر مازیار

چاپ اول: ۱۳۹۱ ش/ ۱۴۳۳ ق/ ۱۵۰۰ هجری

حروفچینی و صفحه‌آرایی: انتشارات حکمت

چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر کیبای حضور

تهران، خیابان انقلاب، اندای ابرو، پلاک ۹۴، کد پستی ۱۳۱۵۶۹۴۱۴۴

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است)

www.hekmat-ins.com

info@hekmat-ins.com

تلفن: ۶۶۹۶۱۲۹۲-۶۶۹۱۵۸۷۹-۶۶۹۰۶۵۰۵ شماره: ۶۶۹۰۶۵۰۵

فهرست

۱۱	یادداشت مترجم
۱۳	مقدمه
۱۵	۱. استقرا و مسایل آن
۱۵	۱. ۱. مسئله استقرا
۱۸	۲. ۱. پاسخ‌های اولیه به مسئله استقرا
۱۸	۱. ۲. ۱. اصل استقرا
۱۹	۲. ۲. ۲. استدلال‌های استقرایی به سود استقرا
۱۹	۱. ۲. ۳. معرفی احتمال
۲۲	۱. ۳. بدیل پوپر برای استقرا
۲۵	۱. ۴. معایب ابطال‌گرایی
۲۹	۱. ۵. استقرا فی‌نفسه معقول است
۳۲	۱. ۶. دفاع اعتمادگرایانه از استقرا
۳۸	۱. ۷. مسئله جدید استقرای گودمن
۴۳	۲. قوانین طبیعت
۴۳	۲. ۱. هیوم، قوانین و تصادفات
۴۶	۲. ۲. شرطی‌های خلاف واقع
۴۹	۲. ۳. قوانین به منزله تعمیمات دارای دامنه گسترده
۵۱	۲. ۴. قوانین از ناحیه مصادیقشان تأیید استقرایی دارند
۵۳	۲. ۵. قوانین و نظام‌سازی
۵۶	۲. ۶. بدیل غیرهیومی

۶۳	۳. واقع‌گرایی، ابزارگرایی و تعیین ناقص
۶۳	۱. ابزارگرایی در مقابل واقع‌گرایی
۶۵	۲. ادله اولیه به نفع واقع‌گرایی
۶۸	۳. پاسخ‌های اولیه ابزارگرایانه
۶۸	۱. ۳. ۳. وحدت
۶۹	۲. ۳. ۳. تبیین
۷۰	۱. ۳. ۳. پیش‌بینی
۷۲	۴. ۳. تعیین ناقص نظریه با داده‌ها
۷۶	۵. ۳. سادگی و حذف
۸۰	۶. ۳. فرااستقراي ادیبانه از کلام گذشته
۸۵	۴. تأیید و احتمال
۸۵	۱. ۴. مفهوم تأیید
۸۶	۲. ۴. پارادوکس کلاغ‌ها
۸۸	۳. ۴. پارادوکس «وصله»
۹۰	۴. ۴. تفسیرهایی از احتمال
۹۱	۵. ۴. احتمالات ذهنی
۹۶	۶. ۴. احتمالات غیبی
۹۷	۱. ۶. ۲. نظریه فراوانی
۹۹	۲. ۶. ۲. نظریه میل
۱۰۲	۷. ۴. نظریه تأیید بیزی
۱۰۴	۸. ۴. حل پارادوکس‌ها
۱۰۴	۱. ۸. ۲. پارادوکس کلاغ‌ها
۱۰۷	۲. ۸. ۲. پارادوکس وصله
۱۰۸	۹. ۴. مشکلات بزرگ‌گرایی
۱۱۱	۵. تبیین
۱۱۱	۱. ۵. الگوی قانون فراگیر
۱۱۴	۲. ۵. تبیین نظری
۱۱۶	۳. ۵. آیا همه تبیین‌ها در الگوی قانون فراگیر قرار می‌گیرند و بالعکس؟
۱۱۷	۱. ۳. ۵. آیا همه تبیین‌ها در الگوی قانون فراگیر می‌گنجند؟

فهرست ۹

- ۱۱۷ ۵. ۳. ۲. آیا همه موارد الگوی فراگیر واقعاً تبیین هستند؟
- ۱۱۹ ۵. ۳. ۳. تبیین‌هایی که پیش‌بینی نیستند و بالعکس
- ۱۱۹ ۵. ۴. تبیین‌های احتمالاتی
- ۱۲۲ ۵. ۵. علیت و تبیین
- ۱۲۳ ۵. ۵. ۱. جهت علیت
- ۱۲۴ ۵. ۵. ۲. آیا همه تبیین‌های حوادث جزئی علی‌اند؟
- ۱۲۵ ۵. ۵. ۳. تبیین‌های غایت‌شناختی
- ۱۲۷ کتاب‌نامه

یادداشت مترجم

در کتاب دو جلدی فلسفه و ریاسته گریلینگ، که «مجموعه آشنایی با فلسفه تحلیلی» ترجمه بخش هایی از آن است، سه بحث مرتبط با فلسفه علم وجود دارد: «روش شناسی؛ مبادی فلسفه علم» به قلم دیوید پاپینو، «فلسفه علوم طبیعی» نگاشته جان ورال و «فلسفه علوم اجتماعی» نگاشته دیوید هیلل روبن. کتاب حاضر که عنوان فلسفه علم را بر خود دارد ترجمه نوشته نخست است که در اصل «روش شناسی» خوانده شده است. احتمالاً بدین دلیل که به آن دسته از مباحث بنیادین و پایه ای می پردازد که در همه شاخه های فلسفه علم حضور دارند و هر نوع ادراک تجربی از جهان که بخواهد صورت علم را به خود بگیرد با آنها مواجه است. گویا این کتاب در اصل بدین قصد نوشته شده که در مقام متنی درسی در اختیار دانشجویان قرار گیرد هرچند که دیگران هم می توانند از آن بهره ببرند. از این رو مباحث کتاب بسیار فشرده اند اما در عین حال توانایی حیرت انگیز پاپینو در بیان دقیق، روشن و موجز مسائل این کتاب را بسیار خواندنی کرده است و به رغم حجم اندک برخی از مباحث آن برای خواننده فارسی زبان تازگی دارند یا در آثار موجود بدین دقت به آنها پرداخته نشده است.

پایینو استادی بسیار صاحب‌نام در رشته تاریخ و فلسفه علم در کینگ کالج لندن است و تألیفات متعددی در شاخه‌های گوناگون فلسفه تحلیلی از جمله فلسفه علم، معرفت‌شناسی و فلسفه ذهن دارد. در پایان این یادداشت کوتاه باید از دوست عزیزم دکتر مسعود صادقی تشکر کنم که نسخه‌ای از این ترجمه را پیش از چاپ مطالعه کردند و پاره‌ای از خطاهای آن را زدودند. گرچه مسئولیت کاسی‌های ترجمه بر عهده مترجم است.

می‌توان موضوع «روش‌شناسی» را به بهترین شکل در تقابل با موضوع منطق، تعریف کرد. منطق بررسی شیوه استدلالی است که به نحو قیاسی معتبر باشد. در یک استدلال قیاسی معتبر مقدمات دلایل قطعی برای نتیجه فراهم می‌آورند. یعنی مطلقاً ناممکن است که مقدمات آن استدلال صادق و نتیجه آن کاذب باشد. اما اکثر شیوه‌های استدلالی که در واقع با آنها مواجهیم، در سطحی بسیار پایین‌تر از این حد آرمانی قرار دارند. استدلالاتی که در علم و در زندگی معمولان به کار می‌بریم، دلایل قطعی برای نتیجه‌شان فراهم نمی‌آورند. این استدلالات ممکن است به معنایی دلایل خوبی برای باور داشتن نتیجه در اختیار ما نهند، اما نظیر استدلالات قیاسی ما را به طور قطعی مُجاب نمی‌سازند.

بحث ما درباره روش‌شناسی به این نوع استدلالات غیرقطعی معطوف است، در کنار مباحث فلسفی متنوعی که در تلاش برای فهم این استدلالات، طرح می‌شوند. این بحث پنج بخش خواهد داشت: ۱. استقرا و مسایل آن ۲. قوانین طبیعت ۳. واقع‌گرایی، ابزارگرایی و تعین ناقص ۴. تأیید و احتمال ۵. تبیین.